

Zamestnávanie občanov EÚ/EHP a cudzincov na Slovensku

Medzinárodná mobilita práce

Informácia pre zamestnávateľov

❖ Zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o službách zamestnanosti) určuje podmienky pre zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky (SR). **Cudzinec, ktorý je účastníkom právnych vzťahov vznikajúcich podľa uvedeného zákona, má rovnaké právne postavenie ako má občan SR, ak mu bolo udelené povolenie na zamestnanie a povolenie na prechodný pobyt na účel zamestnania, alebo ide o žiadateľa o azyl, ktorému vstup na trh práce umožňuje osobitný predpis.** Zamestnávateľ, ktorý má sídlo na území SR, môže prijať do zamestnania cudzinca len vtedy, ak mu bol na území SR povolený pobyt na účel zamestnania a bolo mu udelené povolenie na zamestnanie príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny (úrad), v ktorého územnom obvode bude cudzinec vykonávať zamestnanie.

❖ **Pred príchodom na územie SR cudzinec požiada písomne príslušný úrad o povolenie na zamestnanie** sám alebo prostredníctvom budúceho zamestnávateľa, alebo prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ku ktorej bude vyslaný vykonávať prácu. **Povolenie na zamestnanie môže príslušný úrad udeliť cudzincovi, ak voľné pracovné miesto nie je možné obsadiť uchádzačom o zamestnanie vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie, najviac na obdobie jedného roka, pri sezónnom zamestnávaní najviac na šesť mesiacov v kalendárnom roku. Pri vydávaní povolenia na zamestnanie úrad prihliada na situáciu na trhu práce. Povolenie na zamestnanie môže úrad s prihliadnutím na situáciu na trhu práce predĺžiť, a to i opakovane, najviac na obdobie jedného roka. Na udelenie povolenia na zamestnanie nie je právny nárok.**

Občania Európskej únie a ich rodinní príslušníci, ako aj cudzinci uvedení v § 22 ods. 7 zákona o službách zamestnanosti, môžu byť zamestnaní na území SR bez povolenia na zamestnanie.

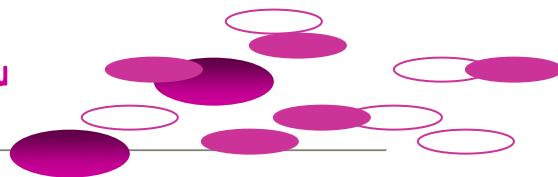
❖ V zmysle § 23 ods.8 Zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **zamestnávateľ je povinný písomne informovať úrad o nástupe do zamestnania a o skončení zamestnania občana členského štátu Európskej únie a jeho rodinných príslušníkov a o nástupe do zamestnania a skončení zamestnania cudzinca, u ktorého sa povolenie na zamestnanie nevyžaduje podľa § 22 ods.7, najneskôr do siedmich pracovných dní od nástupu do zamestnania a najneskôr do siedmich pracovných dní od skončenia zamestnania.** K tomuto slúži tlačivo „**Informačná karta**“.

❖ V zmysle § 3 písm. i) zákona č. 453/2003 Z.z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny určuje postup a podrobnejšie podmienky udeľovania povolenia na zamestnanie cudzincovi alebo osobe bez štátnej príslušnosti a v zmysle § 3 písm. l) citovaného zákona č. 453/2003 Z.z. usmerňuje zamestnávanie cudzincov a osôb bez štátnej príslušnosti v Slovenskej republike.** Postup a podrobnejšie podmienky udeľovania povolenia na zamestnanie cudzincovi a Doplnok k postupu a podrobnejším podmienkam udeľovania povolenia na zamestnanie cudzincovi, týkajúci sa zamestnávania občanov Európskej únie a cudzincov, na ktorých sa vzťahuje § 22 ods. 7 zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti sa nachádza v plnom znení na web stránke MPSVR SR.

❖ **Odkaz na stránku Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR:**
<http://www.employment.gov.sk> – Občan v sociálnej politike – Zamestnávanie cudzincov

Akkoľvek dotazy v prípade, že máte záujem zamestnať na vašom pracovisku cudzinca alebo občana EÚ/EHP, adresujte prosím:

EURES – 4.poschodie, kancelária č. 411
Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny vo Zvolene
Nám. SNP 35/48, 960 01 Zvolen
tel: 045/5320 281 klap. 309 , fax: 045/5320 281

Zamestnávajúce cudzincov na území SR spadá pod pôsobnosť zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o službách zamestnanosti).

Slovensko je od 1. mája 2004 členskou krajinou Európskej únie, ktorá voči ostatným členským krajinám neprijala žiadne prechodné opatrenia v oblasti voľného pohybu pracovnej sily. To znamená, že na jeho území majú občania členských krajín EÚ/EHP rovnaké práva a povinnosti ako občania Slovenska s tým, že zamestnávateľ oznamuje zamestnanie takéhoto občana prostredníctvom informačnej karty úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste výkonu práce.

Osobitný postup sa vzťahuje k občanom „tretích“ krajín – v tomto prípade cudzinec potrebuje povolenie na zamestnanie, o udelení ktorého rozhoduje úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste výkonu práce.

Občan členského štátu EÚ a jeho rodinní príslušníci, ako aj cudzinci uvedení v § 22 ods. 7 zákona o službách zamestnanosti, majú na Slovensku voľný, neobmedzený pohyb a nepotrebujú pracovné povolenie. Slovenská republika po svojom vstupe do EÚ neuplatňuje žiadne prechodné obdobia. Administratívu spojenú so zamestnaním občana členského štátu EÚ/EHP musí vykonať jeho slovenský zamestnávateľ. Konkrétne:

- ❖ **do 7 pracovných dní prihlásiť zamestnanca na územne príslušnom úrade práce, sociálnych vecí a rodiny formou predloženia informačnej karty (2x)**
- ❖ **pred nástupom do zamestnania prihlásiť zamestnanca do Sociálnej poisťovne**
- ❖ **do 8 dní prihlásiť zamestnanca v zdravotnej poisťovni**
- ❖ **po skončení pracovného pomeru zamestnanca vo všetkých inštitúciách odhlásiť**

Zamestnanec, ktorý nie je občanom členského štátu EÚ, jeho rodinným príslušníkom, alebo cudzincom uvedeným v § 22 ods. 7 zákona o službách zamestnanosti, potrebuje pracovné povolenie (vydáva úrad práce, sociálnych vecí a rodiny) a pobytové povolenie (cudzinecká polícia).

Zamestnávateľ

- môže získavať zamestnancov v potrebnom počte a štruktúre vlastným výberom, za pomoci úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, personálnych agentúr, agentúr dočasného a podporovaného zamestnávania a za pomoci sprostredkovateľov práce za úhradu
- môže v ponuke zamestnania stanoviť osobitné podmienky, ktoré by mal potenciálny zamestnanec spĺňať – jazykové znalosti, prax, osobitné zručnosti alebo skúsenosti, napr. ovládanie práce s počítačom, vodičský preukaz, zväračský preukaz, skúšky oprávňujúce vykonávať určité povolanie (znalci, projektanti) a pod.
- nesmie zverejňovať ponuky o zamestnaní, ktoré obsahujú akékoľvek obmedzenia a diskrimináciu podľa rasy, farby pleti, jazyka, pohlavia, sociálneho pôvodu, veku, náboženstva, politických alebo iných názorov, politickej príslušnosti, odborovej činnosti, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine alebo iného postavenia

O pracovné miesto sa možno uchádzať

- na základe vlastnej iniciatívy
- môže reagovať na ponuku zverejnenú v systéme voľných pracovných miest na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny
- môže reagovať na ponuku zverejnenú zamestnávateľom alebo agentúrou prostredníctvom médií, internetu a pod.

Pracovno-právne vzťahy na území SR upravuje Zákonník práce (Z.z.č.311/2001), možnosti podporovaného zamestnávania spadajú pod pôsobnosť zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o službách zamestnanosti).

Právne podmienky na území SR neustanovujú povinnosť nezamestnanému občanovi zaradiť sa do evidencie nezamestnaných, to znamená, že nezamestnaný občan môže byť dobrovoľne nezamestnaný (vzťahuje sa na neho len povinnosť uhrádzať povinné zdravotné poistenie).

Zamestnávanie občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou

Občania so zmenenou pracovnou schopnosťou majú osobitné postavenie na trhu práce, v súvislosti s ich zamestnávaním musí zamestnávateľ dodržiavať nasledujúce základné povinnosti:

- zabezpečovať vhodné pracovné podmienky na výkon práce
- vykonávať ich zaškolenie a prípravu na prácu a venovať osobitnú starostlivosť zvyšovaniu ich kvalifikácie počas ich zamestnávania
- viesť evidenciu týchto občanov
- musí zamestnávať povinný podiel týchto občanov, ak zamestnáva najmenej 20 zamestnancov

Pri zamestnávaní hendikepovaných občanov je zamestnávateľovi nápomocný aj zákon o službách zamestnanosti, ktorý umožňuje poskytnutie výhod pri zamestnávaní tejto skupiny občanov.

Zamestnávanie občanov EÚ/EHP a cudzincov na Slovensku

VSTUP CUDZINCŮV NA ÚZEMIE SR

Zdroj: <http://portal.gov.sk>

Vstupom Slovenska do Európskej únie vznikol pre občanov EÚ a ich rodinných príslušníkov osobitný právny režim. Títo potrebujú na vstup do krajiny len platný **cestovný doklad** (resp. platný občiansky preukaz, identifikačnú kartu). Ostatní cudzinci musia splniť i ďalšie podmienky pre vstup na územie SR.

Občania únie môžu v rámci EÚ cestovať a nakupovať voľne. Ako turisti môžu stráviť na Slovensku 90 dní, ak chcú zostať dlhšie, musia sa prihlásiť na pobyt. Problematika vstupu cudzincov na územie SR je upravená v **zákone č. 48/2002 Z.z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov**.

Občan Európskeho hospodárskeho priestoru, ktorý sa chce trvalo zdržiavať na území SR, je povinný prihlásiť sa na trvalý pobyt na policajnom útvere podľa miesta trvalého pobytu. Občan EHS je pri hlásení trvalého pobytu povinný predložiť cestovný doklad a doklad potvrdzujúci zabezpečenie ubytovania. Pre občanov niektorých krajín, ktoré majú špeciálny bezvízový režim so SR, nie je potrebné na vstup do SR vízum.

Pokiaľ chce **cudzinec** vstúpiť na územie Slovenskej republiky, musí mať platný cestovný doklad a vízum, alebo platný cestovný doklad a povolenie na pobyt. Vstúpiť na Slovensko môže iba cez hraničný prechod určený na medzinárodný cestovný styk. Pokiaľ nemá cudzinec mladší ako 16 rokov vlastný cestovný doklad, musí byť zapísaný v cestovnom doklade a víze sprevádzajúcej dospelšej osoby.

Žiadosť o udelenie víza si podá cudzinec na diplomatickej misii alebo konzulárnom úrade SR v zahraničí. K žiadosti je povinný predložiť cestovný doklad, a fotografiu 3x3,5 cm a na požiadanie tiež:

- ❖ doklad potvrdzujúci účel pobytu,
- ❖ finančné zabezpečenie pobytu,
- ❖ zabezpečenie prostriedkov na vycestovanie,
- ❖ doklad o zdravotnom poistení na úhradu nákladov spojených s poskytovaním zdravotnej starostlivosti cudzincovi na území Slovenskej republiky,
- ❖ dostaviť sa na pohovor.

Pobyt cudzincov na území SR môže byť:

- ❖ prechodný, viazaný na konkrétny účel a obmedzený dobou, po ktorú tento účel trvá (podnikanie, zamestnanie, štúdium, činnosť podľa osobitných programov na výskumnú, vedeckú, lektorskú činnosť a pod. a zlúčenia rodiny)
- ❖ trvalý, (prvýkrát na päť rokov - "prvé povolenie", po uplynutí piatich rokov povolenie na trvalý pobyt na neobmedzený čas - "ďalšie povolenie").
- ❖ tolerovaný, ktorý udelí policajný útvar na žiadosť cudzinca najviac na 180 dní, v závislosti od dôvodu na jeho udelenie.

Pokiaľ sa cudzincovi s povolením na pobyt v SR narodí dieťa, môže preň do 90 dní požiadať o udelenie povolenia na pobyt rovnakého druhu.

ĎALŠIE PODMIENKY ZAMESTNÁVANIA CUDZINCOV NA SLOVENSKU

Zdroj: MV SR, 30.09.2006 In: <http://www.minv.sk/cud/zamestnavanie.htm>

Polícia spolu s pracovníkmi inšpektorátov práce vykonáva kontroly zamerané na kontrolu dodržiavania zákona o pobyte cudzincov a o ich nelegálnom zamestnávaní.

Podľa **zákona o pobyte cudzincov** sa môže cudzinec legálne zdržiavať na území SR na základe platného cestovného dokladu a víza SR, a to počas doby uvedenej vo víze alebo počas doby stanovenej bezvízovými dohodami, ktoré Slovenská republika uzatvorila so zmluvnými štátmi.

Ak sa cudzí štátny príslušník chce zamestnať a pracovať na území SR, musí požiadať policajný útvar v mieste svojho pobytu alebo predpokladaného pobytu na území SR, o udelenie **povolenia na prechodný pobyt za účelom zamestnania**. Podľa zákona o pobyte cudzincov k žiadosti o udelenie povolenia na prechodný pobyt za účelom zamestnania musí predložiť **doklad o účele pobytu**. V tomto prípade je to povolenie na zamestnanie, ktoré vydáva úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, v ktorého územnom obvode bude cudzinec pracovať. Ďalej musí predložiť doklad o bezúhonnosti, doklad o finančnom zabezpečení pobytu, doklad o zdravotnom poistení na území SR a doklad o zabezpečení ubytovania. **Cudzinec, ktorému bolo udelené povolenie na prechodný pobyt za účelom zamestnania, nemôže podnikat'.**

V prípade zistenia, že cudzinec, ktorý sa síce zdržiava na území SR oprávnené, avšak pracuje na území SR bez povolenia na prechodný pobyt za účelom zamestnania a povolenia na zamestnanie vydaného príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, dopúšťa sa **priestupku na úseku nelegálnej práce**, ktorého prejednanie je v kompetencii ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny a príslušného úradu práce sociálnych vecí a rodiny. Za priestupok je možné v správnom konaní uložiť pokutu až do výšky 10 000 Sk. Zároveň cudzinec v zmysle zákona o pobyte cudzincov naplňa zákonný dôvod na administratívne vyhostenie s určením zákazu vstupu na územie SR.

Postihy firiem, ktoré nelegálne zamestnávajú cudzincov, nie sú v kompetencii útvarov cudzineckej polície, avšak tieto upravujú osobitné predpisy, napr. **zákon č. 95/2005 Z.z. o inšpekcii práce, zákon č. 5/2004 o službách zamestnanosti a iné.**

Zistené prípady nelegálneho zamestnávania útvary cudzineckej polície oznamujú orgánom príslušným na prejednanie priestupkov na úseku nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania cudzincov - úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, inšpektorátom práce, sociálnej poisťovni a pod.

Občania Európskej únie pracujúci na Slovensku

Povinnosťou každého cudzinca, občana Európskeho hospodárskeho priestoru, ako aj občana tretej krajiny, je do troch pracovných dní od vstupu na územie SR nahlásiť policajnému útvaru začiatok, miesto a predpokladanú dĺžku pobytu. Keď sa cudzinec ubytuje v ubytovacom zariadení, túto povinnosť - hlásiť pobyt cudzinca má ubytovateľ.

Ak si cudzinec -občan Európskeho hospodárskeho priestoru ako aj občan tretej krajiny - túto povinnosť nesplní, môže mu byť uložená pokuta do výšky 50 000 Sk.

Občan Európskeho hospodárskeho priestoru, ktorý má v úmysle **trvalo sa zdržiavať** na území SR, je povinný prihlásiť sa na trvalý pobyt na policajnom útvare podľa miesta trvalého pobytu. Pri hlásení trvalého pobytu je povinný predložiť cestovný doklad a doklad potvrdzujúci zabezpečenie ubytovania. Uvádzať účel svojho trvalého pobytu zákon neustanovuje. Policajný útvar občanovi Európskeho hospodárskeho priestoru v tomto prípade vystaví potvrdenie o trvalom pobyte, cudzinec tiež môže požiadať policajný útvar o vydanie dokladu o trvalom pobyte vo forme identifikačnej karty s fotografiou, ktorou súčasne preukazuje svoju totožnosť.

Nesplnenie spomenutej povinnosti občana Európskeho hospodárskeho priestoru prihlásiť sa k trvalému pobytu na území SR nie je priestupkom podľa zákona o pobyte cudzincov, preto neprichádza do úvahy postih tohto občana uložením niektorej zo zákonných sankcií (napr. pokuty).

Ak teda má občan Európskeho hospodárskeho priestoru úmysel pracovať na území SR, a napriek tomu sa nemieni na území SR trvalo zdržiavať (napr. ak denne dochádza do domovského štátu – Poľsko, Česko, Maďarsko a i.), nedopúšťa sa priestupku nesplnením povinnosti prihlásiť sa na trvalý pobyt.

Na základe zákona č. 5/2004 o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o službách zamestnanosti) sa od cudzinca s povoleným trvalým pobytom na území SR nevyžaduje povolenie na zamestnanie vydané úradom práce, sociálnych vecí a rodiny.

Administratívne možno vyhostiť z územia SR len toho občana EÚ, ktorý ohrozuje bezpečnosť štátu alebo verejný poriadok.